

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas I. Explicatur essentia causæ ut sic.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

DISPUTATIO I.

De Principiis & Causis in Communi.

A quæ concernunt formalitatem Principii, imprimis perstringenda sunt.

PRÆMITTO I. Quæ sit Definitio Principii ut sic. Plures diversis locis tradit Philosophus. *Prima* est 4. Metaph. t. i. *est primum, unde aliquid aut est, aut fit, aut cognoscitur.* *Secunda* 1. Phys. T. 42. *Oportet principium neque ex alterutris esse, neque ex aliis, & ex his omnia.* *Tertia* 5. de Gen. Anim. c. 7. *Principium est illud, quod ipsum quidem est causa multorum, sed ipsius nulla superior.* In idem fermè recidit, & illa, 5. Poët. *est id, quod post aliud, necessario non est, post illud autem, aliud natum est esse, vel fieri.* Maxime propria est *Prima Definitio*, licet etiam non sit exacta: quia procedit, per enumerationem; quibus omnibus, quasi rationem, communem tradit, S. Thomas 1. p. q. 31. a. 1. *Principium dicitur esse, à quo aliquid, quomodocunque procedit.*

Quomodo autem ratio principii possit salvari, sine nova Inceptione, discitur in aliis materiis, attingeturque ubi de Creatione.

PRÆMITTO II. Quæ sit definitio Principiorum Corporis Naturalis. Desumitur illa ex 1. Phys. t. 42. *Principia sunt, quæ neque ex aliis, neque ex alterutris fiunt, & ex his omnia.* Ut autem ly ex toties positum explicetur, sensus erit, dictæ definitionis, ut communiter docetur, Principia Physica, neque Terminativè, neque Compositivè fiunt, in ordine rerum naturalium, ex aliis, aut ex alterutris, ex ipsis autem, vel Compositivè, vel terminativè fiunt omnia materialia.

PRÆMITTO III. Quod sint principia Corporis Naturalis. In fieri tria sunt. Materia, forma, privatio, in facto esse duo, Materia & Forma.

RATIO est. Quia in omni transmutatione, datur terminus à quo, terminus ad quem, & illud ipsum permanens, quod transmutatur. Primum est privatio, secundum forma, tertium ipsamet materia. Argumentum hoc infra redibit tractandum. Procedit autem resolutio, de principiis intrinsicis: quia efficiens, & finis, sunt principia extrinseca. Quod autem in facto esse, sint duo. Ratio est: quia impossibile est,

stare privationem cum forma. Imò ratione horum duorum, dicuntur esse prima principia, prima contraria. Hæc summam tractata, fusiùs ab aliis exposita, fermè ab omnibus, eodem tenore leges.

QUÆSTIO I.

De Predicatis essentialibus Causæ.

Investigata definitione Causæ, perstringenda erit contextio illius, sitne essentialis cum effectu.

DIFFICULTAS I.

Explicatur Essentia Causæ, ut sic.

In Definitione Causæ, attendendum est; ne conveniat Patri æterno, respectu Verbi, & respectu Spiritus S. utrique. Ne conveniat conditionibus, privationi; solis tantum intrinsicis, vel solis extrinsecis Causis. Item ne conveniat Personæ Verbi respectu Humanitatis.

EXPLICAT I. Suar. D. 18. Metaph. S. 2. n. 3. est principium per se influens esse, in aliud.

IMPUGNAT I. Hanc definitionem Arriaga: Quia Pater æternus, qui est aliud suppositum à Filio, influit esse in aliud suppositum; & tamen non est causa Filii.

RESPONDERI potest. Quod ly aliud simpliciter prolatum, ex sensu Patrum, significat alienitatem essentialis. Hinc absolute potest dici filius alius à Patre, sed non aliud. Cum autem Suar. sine addito aliud posuerit, non potest definitio illius aptari ad probandum Patrem æternum esse causam Filii.

IMPUGNARI potest II. Quia per ly aliud, vel intelligis naturam, vel intelligis quidditatem, si naturam. Ergo substantia, posito quod sit entitativè distincta, nullam habet sui causam: quia dum producitur, non producitur natura, si autem intelligis, quamcunque quidditatem. Ergo Pater, respectu Personæ Verbi, erit Causa: producet enim Personam Verbi, adeoque quodquid Verbi, quæ Verbi.

RESPON-

RESPONDERI posset, Nisi aliquid addatur, hoc Argumentum non concludet, quia quidditas sine addito, idem est, quod natura, solisque formalitatibus differunt. Hinc si non producit natura Filii, neque producit quidditas Filii. Posset tamen acui hoc Argumentum, ut fiet infra. *Absolute tamen loquendo*

NON SATISFACIT Dicta explicatio. Tum quia potest idem producere seipsum, ubi verè erit causans, & causatum, non tamen erit influxus, esse in aliud. Tum quia secundo loco positum argumentum, restitui potest; ly enim aliud, non supponit pro natura, ut probatum supra, non pro definibili quocunque habente aliquam perfectionem, & tamen productam: quia aliàs persona Verbi, dicens relativam perfectionem, dicenda erit causata. Tum quia etiam causæ per accipiens, sunt verè causæ, & tamen per se non influunt esse.

EXPLICAT 2. Arriaga. Causa, est id, quod per se influendo producit essentiam. *Hec explicatio ex dictis*

NON SATISFACIT. Tum quia si nomine essentiae intelligatur id, quod contraponitur subsistentiae. Sic subsistentia, si est quid distinctum ut est per Arriaga distinctum, non habebit sui causam. Si autem non sic sumatur essentia, non apparet, quod Pater, respectu personæ Verbi, non dicatur causa. Tum quia dantur causæ per accidens, quæ verè sunt causæ, & tamen per se non influunt.

EXPLICAT 3. Fonseca, consentientibus Cominbr. Quod causa, sit principium, per se influens esse, in aliquid à se dependens.

IMPUGNARI solet. 1. Ly pendere ab alio, vel significat, quod ille terminus, qui producit, non possit esse, nisi ab alio, & sic verbum etiam erit causatum: quia illud essentialiter est à Patre. Si autem per ly pendere ab alio, significatur indigentia, quam habet terminus ad esse à causa, sequetur nec per Divinam potentiam, eundem effectum, posse à pluribus causis totalibus produci, nullam enim ex his determinatè indiget effectus.

RESPONDERI posset. Sufficit, quod saltem indeterminatè aliquà ex iis indigeat.

IMPUGNAT 2. Oviedo: quia si ex Auctoribus istius definitionis, quæ rationem, quare Verbum non sit causatum, respondent: quia scilicet non dependet à Patre. Si autem quæsieris, quare non dependet à Patre, respondent quia dependere est habere productam essentiam, quod certè est arbitrium: nam ex præcisà vi termini *dependet*, non significatur produci essentiam. Hinc datur dependentia à conditionibus passionibus formæ, quæ dependentiæ non arguunt productionem essentiae.

RESPONDERI potest. Quod in communi phrasi, & sine addito, dependentia supponat pro aliquo imperfecto; ut cum dicimus, crea-

tura pendet à Deo, servus à nutu Domini. *Absolute tamen loquendo*

NON SATISFACIT hæc explicatio. Tum quia ex ea, non potest reddi clara ratio, cur Pater æternus, respectu Filii, non sit causa, cum verè non possit esse, nisi à Patre: nam ut supra vidimus, dependentia non arguit productionem essentiae, non significat etiam semper imperfectionem: nam essentia dependet à suis passionibus, & perfectionibus, relationes transcendentales à suis terminis. Cur ergo dependentia originis argueret imperfectionem. Tum quia esse illud dependens, vel significat quidditatem, vel naturam. Si naturam. Ergo Subsistentia distincta, nullam potest habere sui causam; si quidditatem, vel perfectionem productam. Ergo Verbum, quod in ratione Verbi producit, dependens, adeoque causatum erit. Tum quia ut dixi supra, etiam causæ per accipiens, sunt verè causæ, neque tamen per se influunt.

EXPLICATUR 4. Quid sit causa? Nempe, quod sit principium, propter quod per se, seu virtute sua influens, sequitur aliquod esse. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia usurpat terminos dubios, & tamen definitio, quæ est ipsissima sciendi claritas, non vult talia dubia, dubium autem est. An ly propter quod, non supponat pro causa finali: Nam motiva exprimuntur per ly propter quod; Rursus non apparet, quod hæc definitio, sine nova explicatione, & distincta ab hac, possit aptari causis intrinsecis: cum illæ non virtute sua, sed seipsis influant, & causent. Tum quia ly *illud esse*, vel supponit pro natura, & sic subsistentia distincta, non posset habere sui causam; Vel ly *esse*, supponit pro quacunque quidditate, & sic etiam Verbum Divinum causari, quantum ex vi huius termini non repugnaret, præcipue in sententia, quæ agnoscit relativam existentiam. Tum quia si recurras ad hoc, quod esse Verbi non sequatur, inquirendum erit, quid ly *sequitur* importet? Si enim quamcunque posterioritatem importet, sic sequetur etiam verbum, quod est posterius origine, præoriginante: Si per ly *sequitur*, intelligatur sequela durationis seu posteritas durationis, Sol non erit causa luminis; quia in eodem instanti reali, emanavit ex se lucem: Si autem ly *sequitur*, supponit pro dependet; redeunt Argumenta superius in simili facta. *Hinc aliter*

EXPLICATUR 5. Quid sit causa? Quod sit principium, vi sua determinans ad existendum. Usurpo potius ly *vi sua*, quam per se, vel virtute propria, quia causæ per accidens, per se non influunt, & tamen sunt verè causæ. Nec adhibeo hunc terminum; Virtute propria: quia causæ instrumentales, sunt verè causæ, non tamen dicuntur agere virtute, & nomine proprio, sed in Virtute principalis, cum tamen ha-

beant vim sibi convenientem agendi, per quam vim agendi, excluduntur conditiones, qualis est approxinatio, quæ non agit, sed agens, unit localiter. Per ly *determinans*, excluduntur Personæ divinæ. Nam determinatio, indifferentiam saltē in priori naturæ exigit: quid enim determinaret, & auferret? Nulla autem etiam cogitabilis fuit indifferentia in Personis Divinis, ut essent. Determinatio etiam significat limitationem. Hinc Bessarion. cap. ult. ad fin. Concil. Florent. negat in isto sensu, in quo causa limitationem dicit, appellare Græcos, Patrem æternum, causam Filii. Per quem etiam terminum, privationes, imò & conditiones excluduntur à ratione causæ: quia possunt esse, & non determinare ad existentiam, nec habere vim determinandi. Subsistentia etiam Verbi non est causa Humanitatis: quia illud non determinat ad existendum. Denique si daretur Creatura ab æterno, Anima item rationalis, quæ exigit esse semper post, sunt causatæ: quia Creatura ab æterno, erat adhuc indifferens ad existendum, indifferentiā priori per rationem. Anima item, etiam, postquam est creata, adhuc causatur à Deo, quia est pendens à concursu Divino, qui potest exhiberi & non exhiberi, habetque esse limitatum, & restrictum, ideo adhuc debet dici, determinari ad existentiam. Porro ratio determinantis, causalitati, ut Quo, causæ, ut Quod, conveniet. Determinare etiam ipsum, non tantum ad genus causæ efficientis, sed etiam formalis spectat. Hinc per multos determinativitas, est de primo essentiali conceptu formæ, spectat etiam ad causam materiale; quia hæc determinat ad esse corporei, compositum. Denique cum aliquid propter diversos fines fieri possit, vel certè fieri, & non fieri; bonitas finis ad utrumque determinat. Sicque ulterius procedendo, in aliis huc revocabilibus speciebus causarum, advertetur, omnibus illis convenire vim determinandi.

QUÆRES.. Cur Patres rejecerint nomen causæ à Divinis?

PRÆMITTO I. Aliquos Patres veritos esse etiam nomen principii dare Patri respectu Filii. Proprium, inquit Nazianzenus ejus qui principio caret nomen est Pater, ejus autem, qui citra ullum principium genitus, est Filius. Imò & Arius scribens ad Euseb. Nicom. ex eo Filium non esse Deum volebat, quia habet principium. Principium autem, inquit, habet Filius. Deus autem caret principio. Sed Arius volebat Filium habere principium, h. e. esse ex non entibus, seu non existuisse aliquando, hocque illi volebat negare Nazianz. citatus.

PRÆMITTO 2. Aliquos Patres dixisse, quod Filius pendeat à Patre. Ita idem Nazianz. V. de Filio Dei. Nihil erat ante Patrem magnum, nam cuncta coercet, amplectens & qui pendet de Patre.

Cyrrill. Alex. Dial. 3. de Trin. dicit. Filium pendentem esse substantialiter ab eo, qui genuit. Sed his locis, ly pendere, supponit pro procedere.

PRÆMITTO 3. Græcos ferre omnes, Patri, nomen causæ tribuere, respectu Filii, imò & Aug. L. 83. qq. q. 16. Deus, inquit, omnium quæ sunt, causa est, quod autem rerum omnium causa est, etiam sapientia sua, causa est: igitur sempiterna sua sapientia, causa est sempiterna. Sed ly causa supponit pro producere. His præmissis

RATIO datur. Cur Pater, respectu Filii non sit causa? Quia causa & effectus sunt correlativi, hinc si Pater esset causa, respectu Filii, Filius esset effectus, contra Nicænum, in quo dicitur, genitum non factum, & contra Symb. Athan. non factus, nec creatus, sed genitus. Rursus causa debet habere prioritatem naturæ, respectu causati, & tamen S. Thomas. Op. I. Contra Errores Græcorum, c. 2. ait. Neque enim, inquit, prior est Pater tempore, cum Filius sit æternus. Neque prior naturā. Cum Patris, & Filii, sit una natura.

Aliam Rationem, tali discursu, proponit Oviedo. Ex phrasi ipsa conformem definitioni causæ, à nobis adlatæ. Omnis causa non potest producere effectum perfectiorem se, & limitatio determinatioque perfectionis, est à causa: Nam si effectus immediatè à Deo creatur, à Deo limitatur, cujus voluntas, non applicat omnipotentiam, ad effectum perfectiorem, ut poterat, producendum. Quod si à creatura producat effectus, illa etiam perfectiorem se, non producat, adeoque determinabit, & limitabit perfectionem illius. Cum autem in Divinis, producat non taxet perfectionem producti, sed est utriusque eadem perfectio: quia & eadem natura. Hinc si principium producat, non limitat perfectionem producti, non est illius causa. Hæc tamen ratio, indigeret ulteriori lumine: quia etiam secundum personam v. g. determinat Pater, non nisi ad esse Verbi. Rursus, si produceretur per impossibile infinitum, non esset quid limitatum; & tamen causatum. Si autem dicas ex eo fore limitatum: quia in certa specie constitutum; etiam Verbum in certa specie constituitur, estque de linea intellectionis, non volitionis; dicitque distinctionem, alietatemque realem à Spiritu Sancto, qui est de linea volitionis.

DIFFICULTAS II.

De Essentia Cause in actu Primo.

PRÆMITTO. Causam in actu primo, sumi causam, prout potentem operari, causam autem in actu secundo, sumi causam, prout re ipsa operatur. Sub præsentis autem titulo, decidendum erit: per quid constituatur causa in actu primo. An sci.